

LIII.

1783. márcz. 18. Bécs.

Márkos György levele Iszlaí Miklósnak és Sámuelnek.

Béts, 18-dik Martii, 783.

Tekintetes Urak

nékem jó tekintetes pátronus uraim!

A tekintetes urak levelét ddto 10-dik Junii 1782, ultima ejusdem mensis et anni tiszteltem vala, melyben kettőt kívánnak valójában érteni a tekintetes urak: 1. Mi lett a végezés a földi szentség itt létekor? 2. Tudja-é itten valaki kik, s mik légyünk mi? A mi az elsőt nézi: Mi lett az egész végezés, azt nem tudhatom, s kevesen tudják azt egész Bétsben mások is; hanem tudom azt bizonyos relatiókból s tudja ide fel majd minden, hogy már Rómában is a tolerantia publicaltatott. Tudom azt is, hogy a clastrok s házaknál itte: volt privat kápolnák fogynak mindenfelé. Állittatik fel itten a felséges ordinatiok szerint egy universalis clerica, mely már in fieri is vagyon, hol minden szerzetekből való ifjak készítettetni fognak világi papságra. Ezen ifjak járnak fogják az universitást és hallgatni tartoznak a publicus ordinarius professorokat, nem úgy mind eddig, hogy minden szerzetnek külön lectorai légyenek, a mely egy út, az eddig egymás ellen volt tanításnak bévágására. Frequentálják már is velünk együtt az universitást némely szerzetekből az ifjabbak, sőt még némely öreg nagy szakállú capucinusok is per parergos. Ezen capucinusok között ilyen historia történt az eleintén: A gvárgyán egy kapucinust valami csinjáért damnál (!) ad perpetuos carceres. Azt instálja a

sententiázott, engedtessek meg, hogy bárcsak még egyszer szolgál'athasson misét másnap. Megengedtetik s az alatt egy levélben maga egész ügyét leírja, le azt is, hol lészen ő ott a clastromban egy veszett pinczében, rabságban. Mikor már másnap szolgáltatná a misét, oda adja azon levelet a hátul ministráló gyermeknek s meghagyja neki, hogy mise után vigye el annak, a kinek szól a levél; szólott pedig a capucinus bátyjának. Elviszi a gyermek s a bátyja a capucinusnak a copertára tett instructio szerint menten beadja ő felségének, ő felsége elveszi a levelet, olvassa is, de nem szól egyebet semmit hanem csak ezt: elmehetsz. Másnap maga mellé vészen ő felsége egy püspököt, nem szól ennek is egyebet, hanem csak, hogy meg akarja járni a capucinusok clastromát. Elszekeznek azért a clastromba, s minekutána fenn egyetkettőt fordúltak volna, lekiváncozik ő felsége a kriptákba is, fáklyákat, lámpásokat gyujtnak s le kell menni a gvárgyánnak is s ottan addig mondja ő felsége, menjünk erre is, menjünk amarra is, míg utoljára a beadott levélben tett írás szerint jutnak a veszett pincze ajtajához. Kérdi itt ő felsége a gvárgyántól: mi lehet ott? Nem tudja, úgy mond a gvárgyán, valami felhagyott kripta vagy pincze lehet, kolcsa sincsen s. a. t. Kapjunk módot benne, mond Josephus, lássuk meg pro curiositate, nem lehetne-é haszonra fordítani azt a régi pinczét? Nincs mit tenni, felnyittatik az ajtó s azon belől talán még a harmadik v. negyedik is, s hát ott egy asztalon gyertya ég, s körül ül öt elsenyvedt, vad ember forma, szőrös (mert nem beretváltakoztak egyszer is miolta ott vagynak) és egy nem olyan burzokos capucinus. Kérdi az imperator: hát miért és miolta vagynak ott fogságban?

az egyik 26, a többi ki 18, ki 16 esztendőből fogva szenved ott. Ott volt az is, ki a levelet az előtt nem sok napokkal írta volt. Parancsol menten ő felsége, hogy kibocsáttassanak; a gvárgyán pedig arestaltatott, a sokszori publicaltatott törvény ellen való cselekedetiért. Ugyanis nem egyszer volt megparancsolva, hogy aféle halálos büntetésbe ne ártsák magokat, s mégis etc. Mi lesz virágja (!) a gvárgyánnak, még nem tudatik. Ut ad rem redeamus: publicaltatott a tolerantia nem csak az ő felsége minden hereditaria ditioijában, hanem ad exemplum Augusti nostri imperantis, publicaltatott még Spanyolországban is, s ama híres *Hispanica Inquisitio*, Istennek hálá tolláltatott. Közélebről a r. catholicusok között is felállítandó divortium iránt jött ki a napokban ő felségének egy patense, melynek célja az, hogy *tam sponsalia, quam matrimonia illegitime contracta, a modo in posterum annullentur, nec sint valitura*. Negyvenhat punctumból áll ez a patens, németül jött ki nyomtatásban. Szól Austriának, Csehországnak, Galitziának és Lodomeriának. Magyar- és Erdély-országokra nem extendálódik; elhiszem, oda déákul megyen. Vettünk mi is Pákei urammal együtt, ki tiszteli a tekintetes urakat, ketten egyet pro conserva. Igen szép és helyes punctumok; csuda ha a mi kis canonos könyvünket kezén nem kapta volt, a ki compilálta ezen punctumokat. Csaknem minden nap halljuk, hogy most ez, most amaz klastrom tollaltatott. A Bibliát is szabad már a catholicusnak is sine discrimine olvasnia; a plebanusnak sz. írásból kell prédikálnia; az orientalis nyelveket, görögöt kivált és zsidót kell tanulnia, különben nem veszi el a kevesebbire határozott képét. Ilyenek s hasonlók ezerek in religiosis

miolta itt volt ő szentsége a változások; de mi lett az egész végezés nem tudhatom, ha csak a dolog eféle kimenetele némű-némű képen nem szólja.

A másodikra írhatom: kik vagyunk, mik vagyunk s miért jöttünk, azt nyilván tudja s megtudta csakhamar, hogy idejöttünk nemcsak az egész professoratus (kiknek hazúl hozott bizonyáglevelünket mely az unitarius superintendens és vice-notarius nevek s az egész consistorium pecsétje alatt költ, exhibealnunk kellett, a szokás szerint, minthogy attestatum nélkül senki is in matriculam universitatis nem inferaltathatik,) hanem minden tanuló társaink, sőt az egész universitas is. Nemcsak, hanem tudják, kik vagyunk, még az erdélyi pártról lévő három consiliarius urak is, kiknek már egy néhányszor nem csak manirosságból (!), hanem bizonyos reánk bizott causakban szükségből is udvarolnunk kellett, s míg itt leszünk, kétség nélkül ezután is udvarolnunk kelletik. Meddig leszünk pedig itten, a jó Isten tudja s a t. consistorium. Ugyancsak reméljük, hogy legtovább ezen scholaris esztendő végén mense Augusto, vel 7-bri feljebb mozdulhatunk. Egészségünk Isten kegyelméből mindkettőnknek még eddig tűrhető volt, s vagyon; állapotunk p. mint szegény legényeknek idegen helyen szokott lenni, igen elegyes: interim, az Úr gondot visel!

Ujságok: 20-dik mensis superioris érkezett ide a marokai cár követje *Mahumet Abdilon basa de Tanscher* 29 személyből álló maga szakálas és barnás követőivel. Volt s vagyon mit nézni Bétsnek rajtok, mert a köntösök is olyan csudás, hogy alkalmasint illet a fársánghoz. Audientiaja volt ezen követnek ő felségéhez. 25-dik Februarii. Szép pompával kísértette fel magához maga gála szekeren ő felsége: mutatott bé ez a kö-

vet az imperatornak ajándékul 8. afrikai paripát. ugyan afrikai készülettel, aranyas nyeregekkel brilli-
 ántos sobrákok' al. stb. Miért jött? s meddig mulat
 itten, nem bizonyos. Tegnap-tegnapelőtt igen rosszúl
 volt azon követ úgy, hogy kevés reménység volt éle-
 tihez, most már jobban vagyon. Egy cselédje csak-
 hamar, hogy ideérkezett itten megholt, a többi is
 mintha mind betegek volnának, úgy néznek ki, a
 hosszas utazás és szokatlan clima s életmódja mián.
 Mense Majo jönni fog ide, úgy hallatik egy követ a
 töröktől is, mely egy jele, hogy harcz nem leszen, má-
 sodik jele az, hogy Magyarországott nagy a készü-
 let, azt beszélük, a coronatiohoz, legbizonyosabb jele
 pedig az, h. a mint itt halljuk, valamit kívánt a
 töröktől a bécsi és petersburgi udvar, mindent obti-
 nealt. Kivánta pedig ezeket: plenariam independen-
 tiam Chrimiae; liberum navale commercium super
 Danubio; moderatam subjectionem Valachiae et Mol-
 daviae, Ragusanae Reipublicae, annuunque tributum.
 Siciliában Messina, Kalábriában p. Reggio, Bagnaro,
 Scilla, Pálma, Seminario, s más több városok, faluk
 és helységek circa 25-tum Februarii földindulás mián,
 rész szerint öszveomlottak, rész szerint egészen elsü-
 lyedtek, sok ezer embereknek siralmas veszedelmek-
 kel. Egy kép Oloszországban leszaggatta magáról a
 köntöst, nem állhatván már tovább a sok újítást s
 reformatiót in religiosis s kivált a tolerantiát: ezt a
 képet a magistratus felfedezettette s machinának ta-
 lálta a papoknak gyalázatjokra a napokban. Ilyen
 casusim még volnának, de nem is fér s nem is ér-
 demlik, hogy alkalmatlankodjam vélek s róla irjak, a
 ki vagyok a tekintetes uraknak alázatos szolgája

Márkos György.

*Czím, külön borítékon: Monsieur monsieur Samuel
et Niclas d' Iszlai a mon fauteur honore etc.*

per Budam
Debretzinum,
Clausemburg.

I. o. miss.

*M. Vásárhely
v. Iszló en Marusszék
in Siebenbürgen.*

LIV.

1784. febr. 25. Kolozsvár.

Lazár István levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Úr,

gratiosus patronus, jó méltóságos uram!

Kivált egy héttől fogva minden nap szorgalmas-
toskodom az iránt, hogy a méltóságos urat levelem
által tisztelhessem; azért főképen, hogy a méltóságos
úrfinak állapotját genuine jelenthessem, mely szerént
épen ma két hete kezdvén estve betegeskedni, egy
summában nagyon elfogta vala valami fattyú pleu-
risis a bal oldalát, melyet reggel jelentvén a d.
praeceptor, mindjárt hirt tétettem *Szikszai* urannak,
hivatván fel a collegyiomban, s azonban magam is
felmentem, az holott együtt találkozván, minekutána
az úrfit jól megvizsgálta volna, én, az ő kegyelme
consensusa arra accedálván, az úrfit szánon magam-
hoz lehozattattam, és mindjárt curáltatásához fogat-
tam. Még az nap kétszer megkristélyezték, hogy a
szorulását hamar tágíthassák, ne hogy valóságos
pleurisissé váljék a nyavalya s egyszersmind orvos-
ságokkal is éltetni kezdettek; de mégis másnap reg-
gelig meg nem indithatták a hasát, hanem akkor
succedála a próba. Ugyancsak a nagy forródzása

mind vasárnapig nem remittált, hanem akkor kezdett érezhetőbbképen remittálni. Addig pedig egy falatot se ett az úrfi; de azután, Istennek hála, mind jobban-jobban volt naponként, s ett is egy-egy keveset, élvén szüntelenül az orvossággal, épen a mult hét fogyta feléig, s volt is érezhető haszna a *Szikszai* uram szorgalmatos adsistentiájának úgy, hogy már tökéletesen helyreállott egészsége, hétfőn ebéd után menvén legelébb el tőlem a collegyomban. Talán conmovertalni fogják a méltóságos urak, hogy betegségről az úrfinak még akkor mindjárt nem tudósítottak vagy általam vagy a praeceptor által? de a praeceptornak conmovertalni nem lehet; mivel én nem engedtem, hogy írjon úgy, hogy ha a nem tudósítás hiba volt, én vagyok culpabilis; de reménlem, hogy én is megmenthetem ez iránt magamat a mlgs urak előtt; ugyanis én a chyrurgust különösen megtudakoztam s kérdeztem, még mindjárt a nyavalya kezdetén, hogy lehet-é félni kimenetelétől a nyavalyának, és itéli-é szükségesnek, hogy jelentést tégyek betegsége iránt az úrfinak a méltóságos uraknak; de maga jóval biztatván, halasztatni kívánta annak jelentését, mig látjuk hogy-hogy fogna a cura succedálni, s minthogy ez Isten után használatos volt, mindaddig hasznosnak a jelentést nem itéltem, mig tökéletességre nem mégyen a cura. Ugyanis tudtam azt, hogy ennek jelentésével az úrfinak se használhatok, egyszersmind pedig a méltóságos uraknak nyughatatlanságot s szomorúságot okozok; ugyancsak, ha félhettünk volna a nyavalya kimenetelétől, és in casu bizony mindjárt alkalmatosságot magam küldöttem volna levelemmel a méltóságos urakhoz; de már most a dolognak jelentése tudom bizonyoson, hogy a

méltóságos uraknak is, ha szintén okoz is szomorúságot, a midőn megértik, már elmúlt nyavalyáját az úrfinak, mindazonáltal meggyőzi azt az úrfi; gyógyulása felől való bizonyos relationak értése, annyival is inkább midőn bizonyoson elhitegetik a méltóságos urak azt magokkal, hogy bizony az úrfival való dajkálkodás úgy vólt, hogy ha szinte a méltóságos urak magok itten lettek volna is, a jobban nem lehetett volna. A költség pedig mint lett a patikában, arról a specificatiot viszi András. A borbély serény és hív fáradozásának megjutalmaztatása pedig egyenesen függ a méltóságos urak gratiájától. A repr. consistorium is rég elkészittette leveleit a benefactorokhoz mindenfelé az academizans atyafiak számára szükséges succursus iránt és azokat mindenfelé ki is küldötte. A méltóságos úrnak szólót pedig én kezemhez vettem vala az elküldésre, de mindeddig az alkalmatosság nem léte mián késett elküldetése; mostan pedig azt is elküldöttem. Rég vagyon szándékom személyesen is udvarolni a méltóságos úrnak; de az Aranyos mián mindeddig halasztottam; kivált, ha arról lehetnék bizonyos, mikor leszen együtt a méltóságos nagyasszonnyal a méltóságos úr, akkor kívánnék én is megjelenni, bizonyos dolognak reménylett eligazítására; addig is pedig mig a méltóságos urakat személyesen tisztelhetném, alázatos köszöntésem által a méltóságos urat tisztelő feleségemmel együtt a méltóságos asszonyt s méltóságos Zsuzsánna kisasszonyt testvéreivel együtt szívességgel tisztelvén, a méltóságos úr gratiájában ajánlott örökös tisztelettel maradtam

a méltóságos úrnak

Kolosváratt, 25-dik Februarii 1784.

alázatos szolgája
Lázár István, m. p.

*Czím, külön borítékon: Illustrissimo domino domino
Michaeli Thorotzkai de Thorotzkó Sz. György etc*

Sz. Kotsárd.

S. o. miss.

LV.

1784. jún. 16. Kolozsvár.

Nagy Zsigmond levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Úr,

nékem kegyes patronus uram!

Mihelyt vettem ma délutáni két órakor a méltóságos úr levelit, a pecsét alatt küldött 48 magyar forintokkal és 10 pénzekkel együtt, mindjára mentem az ötveshez a kard után, de a mivel odamentem, azzal vissza is jöttem; mert (a mint igaz is) midőn az hüvelynek alsó végére való elkészült ezüstet forrasztotta volna, a kész munka elolvadt, és előttem önté újra öszve az ezüstet, melyből már másodszor is dolgozzék. Ezt pedig, a mig ismét kiveri kalapáccsal, addig, a mint az ötves mondja, eltelik ez az hét: és így a méltóságos úr emberinek hiában kellett most járni, ezen kard nélkül kelletik a méltóságos úrnak is a sinatban menni, melyet bizony nagyon sajnállok; eléggé, sőt felette búsúl az ötves is; mert azon kívül, hogy a sok munkát már reá megtette volt, a mi hujja leszen az ezüstnek az olvasztás miatt, az is mind az ötves kára leszen. De a méltóságos úrnak az olvadás miatt nem leszen semmi kára; mert még frissül az ezüst az olvasztással.

E szerént már a kard itt marad mindaddig, a mig én magam viszem ki; a maitz (!) pedig mindaddig el fog maradni, a mig újra parancsol iránta a méltóságos úr; mert egyik boltba vagyon itt ugyan, de az örményt a sátorból bé nem tudám semmiképpen

hívni, hogy megmutassa ; különben én azt gondolom, hogy a boltbéli maitz nem lehet igen derék ; a gombkötők pedig felette drágán beszélnek, kik a csupa simának singit 4 márjás, a virágosnak pedig singit négy v. forint alól meg nem csinálják. Én a boltbélit megnézem, mihelyen béköltöznek az örmények a sátorból s ha jónak itélem, s drága nem leszen, megvészem ; de a gombkötővel nem készítették ily drágán. A főkötőt is elviszi tiszteletes Lázár uram magával, de az ára 5 márjás. In reliquis midőn ajánlanám magamat továbbra is a méltóságos úrnak gratiájában, szerencsés utazásokat kívánok a méltóságos uraknak, s maradok a méltóságos úrnak

Kolosvárott, die 16-ta Juny 1784.

alázatos szolgája

Nagy Zsigmond.

Czim: Illustrissimo domino domino *Michaeli Torotzkai* de T. Sz. György etc.

Székelly-Kotsárd.

S. o. miss.

LVI.

1785. jan. 27. Kolozsvár.

Márkos György levele az Iszlaí testvéreknek.*)

Tekintetes úr és tekintetes úrfiak,
nékem jó tekintetes patronus uraim!

A tekintetes úr n. testvérének, nékem néhai jó patronus uramnak, mai napon tiszteletes Bedő uram fiától s azután magától tiszteletes uramtól is értett, életben nem léte, kinek ugyancsak avagy csak a máj rossz hírekre való nézt is, e rossz világból jobb életre lett költözésbeli boldogságát irigylenünk nem

*) A levél boritékja elveszett.

lehet, a mennyiben szomoríta, oly nagyon örvendeztete ellenben a tekintetes úrnak és t. úrfiaknak életben s a sok féle elegyes hírek közt, még eddig békességben való létek; kívánom, hogy továbbra is Isten életeknek s szép úri házoknak kedvezzen, s békességeket hazánk lecsendesedésével együtt szolgálta ki! Elegyesebbek az itteni hírek, sőt írhatom rosszabbak, hogy sem mint én azoknak megírásával, a mennyiben azokat tudhatom, egy becsületes embernek is, annyival kevésbbé a tekintetes úrnak és úrfiaknak alkalmatlankodhatnám, azok helyett inkább azt írhatom, hogy nékem sok félelmek s fáradságos költségek közt ugyan de egyébaránt békével lön onnan felülről ide, Kolosvárra, közelebbről mult karácsonyunk innepe első napján megérkezésem: 11-dik praesentis lön szokásunk szerint, előljáróink jelenlétében hivatalomba való introducáltatásam, azolta olvasok, ad interim ifj(ain)k előtt német és görög nyelvet, ad interim mondom, mert lejövén hova hamarébb *Pákei* kedves kollégám uram is, kinek már parancsolt is a tiszteletes repraesentativum c. nsistorium, hogy mentől hamarébb útnak induljon s jőjjön, tehát leérkezése után, másképen fogjuk osztani az órákat, s eotum én is egyebek praelectiojához fogok kezdeni. Itt lévén azért azután, míg Istennek tetszeni fog, múlatásom, ha mit, velem parancsolni méltóztatatnék akár maga a tekintetes úr, akár az úrfiak, kitelhetőkben, parancsolatjoknak teljesítője lenni kívánván, maradok

a tekintetes úrnak és a tekintetes úrfiaknak
Kolosvárott, 27-dik Januarii 1785.

alázatos kész szolgájok

I. o. miss.

Márkos, m. p.

LVII.

1785. május 10. Kolozsvár.

Lázár István levele egyik Iszláinak.*)

Tekintetes Úr, nekem jó és gratiosus patronus Uram!

A tekintetes úr sub 22^a Aprilis a. c. 1785. hozzá-
m utasítani méltóztatott levelét vévén alázatos
tisztelettel, látom annak rendiből, a tekintetes úrnak
méltó panaszát, avagy csak némi-neműképen (mint-
hogy bölcs ítélete szerént a tkts urnak, tetszet aztat
mostan világosan és voltaképen tölem is elrejteni, s
nékem meg nem jelenteni) a loci tiszteletes parochus,
vagyis inkább annak rosszul nevelt s gonosz indulatu
fiai ellen és approbalom ennek orvoslása végett a
tkts úrtól projectalt s veiem közlött útat, s ebben,
ami tölem csekélységem szerént lehetséges, aztat arra
fordítani, hogy a tkts úrnak s a tiszteletes ekklésiá-
nak consolaltatása lehessen, szoros kötelességemnek
ismerem. De mostan már a mióta [.....] sekből [.....]
hozzánk beküldött difficultások iránt tett rendelésün-
ket kiküldöttük, és a rendes változásnak ideje is
eltölt, épen nem találok expedienst arra, hogy a repr.
consistorium által deferáltathassék a tiszteletes ekk-
lésiának mostani fungens papja amotiójával, annyival
is inkább, hogy az eféléket igazítani objectuma im-
mediate a generale consistoriumnak; egyetlen egy
casust kivéve, eztet tudniillik, a mikor a dolog
olyas, hogy haladékot, sine detrimento communitatis
ne szenvedhetne a dolog. Ekkor ugyanis van acti-
vitasban a repr. consistoriumnak is az efélékért de-
terminálni. Ezekhez képest az én csekély opinióm

*) A levél boritékja elveszett.

ez volna, hogy az ekklesia adná fel méltó panaszát a közelebbről ez esztendőben celebrálando synodale consistoriumnak a diaecesana praelumra (!) által és ottan, ha olyan a malum, hogy annak orvoslása morát nem szenved, lehet az amotioját ugy is urgeálni, hogy a haladék nélkül meglegyen. Ha pedig in mora periculum nem lenne, akkor az eddig volt praxis szerént concludáltatnék ugyan a transpositio; de úgy, hogy annak complementuma a jövő Sz. György napkor lenne, mint a ministerek változása rendes idején. Hogy pedig ezen difficultasnak feladattatása felől azt írák, hogy az a diaecesana praelumra által lenne: ennek oka ez, hogy a generale consistorium determinatiója szerént az eféléknek a diocesanum forum előtt kelletik elsőbben tractáltatni, és úgy promoteálja azon forum a dolgot, adjecta sua opinione a consistorium eleiben, ad adprobandum aut reprobandum et emendendum. Én, ha ezen úton penetrál a dolog, a synodale consistoriumban tartom szoros kötelességemnek mindazokat elkövetni, melyeket kíván szegény communitásunknak s ekklesiáinknak emolumentuma; reménlvén, hogy ha Isten életemnek s egészségemnek kedvez, én is a következő synodalis confluctusban *Tarcsafalván* megjelenhessek, melynek celebratiója iránt nyert engedelmet épen a tegnapi napon vévők a felséges királyi guberniumtól; denomináltatván quo regiis commissariis méltóságos *Henter* István és tkts *Sárosi* Sámuel urak. Ideje pedig a synodusnak termináltatott ad 11-ma mensis Junii.

Melyeknek e szerént való alázatos jelentése mellett, minthogy sz. Istenünk kegyelmességiből szintén jelen vannak a pünkösti sz. ünnepnapok, bizván én álhatatosan a tkts úr árvaságra maradt collegiumunk

deáki társaságához mutatni szokott kegyességében, azon társaság kebeléből bátorkodtam ezen leveletem praesentáló *Intze* Mihály nevezetű becsületes ifjat a végre kibocsátani, hogy ő a tkts úrnak parancsolatja szerént teljesítené azon sz. ünnepek alkalmatosságával az isteni szolgálatban ötöt illető részeket. Kit is s véle együtt az említett társaságot midőn alázatosan ajánlanék a tkts úr gratiajában, óhajtván szívem szerént a tkts úrnak s kedves úri házának mostani innepelését örvendetesnek s üdvességesnek lenni, maradtam mély tisztelettel a tekintetes úrnak

Kolosvárt, 10-dik Maji 1785. alázatos szolgája

Lázár István, m. pr.

I. o. miss.

LVIII.

1785. jún. 9. Gyulatelke.

Ürmösi Maurer Sámuel temetési meghívója.

Méltóságos Úr,
Drága jó Uram!

A mi első szüleinknek esetekkel mondaték a Mindenható sz. Úr Istentől az emberi nemzetre azon kemény sententia: *Porból vétettél fel, és viszont porrá kell lenned.* Ezen sententia jelenti mindnyájunknak, hogy nincsen e világon megmaradandó szállásunk, hanem mást kell keresnünk, még pedig sokkal boldogabbat ennél. Így lévén a sz. elvégezés irántunk, tetszett az Úr Istennek az én néhai kedves férjemet, tks *Ürmösi Maurer Sámuel* urat is világi életének 78-dik,

vélem folytatott lakásának pedig 29-dik esztendejében, szintén ezen Sz. János havának első napján reggeli 10 órakor, ez árnyékvilágból az örök boldogságra által költöztetni. Ezen változása gyászos házamnak, mely nagy szomorúságot okozott légyen mind nékem, úgy egyetlen egy kedves leányomnak, aztat a méltóságos úrnak elégtelen vagyok leírni; mindazonáltal valamint minden keresztény özvegy az eféle szomorú állapotokban az sz. Úr Istentől várja megvigasztalását, úgy én is az ő Sz. Felsége én rajtam bétölt tetszésit békességes türéssel szenvedem, és sz. védelmiért esedezem. Hogy pedig az én néhai kedves férjem meghidegedett tetemeinek utolsó tisztességtételit illendőbbképen megadhassam, arra rendeltem ezen Sz. János havának 26-dik napján esendő reggeli 9 óráját. Ahozképest az én mostani bánataimból semmi inkább engem meg nem vigasztalhat, mintha a méltóságos úr méltóztatik ide való gyászos házamnál a megirt napon és órán, úri házával együtt magát megalázni. A Szent Úr Isten az eféle és több szomorú változásoktól a mlgs urat és úri házát megoltalmazván, maradtam szokott tisztelettel

a Méltóságos Úrnak

Signatum, 1785. Gyulatelke, die 9-a Junii

megszomorodott a'ázatos szolgálója

Árva Pekri Borbára.

Czím: Méltóságos Torotzkó-Szent-Györgyi Torotzkai Mihály úrnak stb.

Kotsárdra.

LIX.

1785. decz. 22. Kolozsvár.

Lázár István ünnepi ajánlólevele Iszlai Sámuelhez, Kolozsvári Mihály, legátus deák számára.*)

Spectabilis Domine, domine ac patrone gratiose!

Minthogy szintén elkövetkeztek azok a karácsonyi szent innep napok, melyekben a mi Urunk Jézus Kristusnak szent születéséről, s abban mihozzánk megmutattatott szent Istenünk nagy szeretetéről háladatossággal szoktunk emlékezni: annak okáért a tekintetes úrtól kegyesen gyakoroltatott szokás szerént, az azon szent innepi napokon megkívántató isteni tiszteletnek a tekintetes úr parancsolatja szerént leendő végbenvitelére kibocsátottam én is, kötelességemet ebben is kívánván teljesíteni, ezen leveletem a tekintetes úrnak praesentáló *Kolozsvári Mihály* nevezetű deák ifjút; kívánván szívemből, hogy az Úr Isten szentelje meg a tekintetes úrnak s tekintetes szép úri házának mostani szent inneplését is és az új esztendőre is békességes felvirradást engedvén, annak egész elfolyását is a tekintetes úrnak s úri házának tégye örvendetessé s minden lelki és testi áldásokkal bővítse! In reliquo jugi observanna ac destinata veneratione perenno

Spectabili domini

Claudiopoli, 22. a X-bris 1785.

obligatus servus

Stephanus Lázár, m. p.

I. o. miss.

*) A levél borítékja elveszett.

LX.

1785. Iszló.

Szentlászlói V. Miklós iszlói pap levele, Lázár István püspöknek.

Tiszteletes Püspök Úr!

nékem igen jó és kegyes Patronus Uram!

Szomorú bánattal s könyvező szemmel kételenít engemet az én nyomorult állapotom tiszteletes püspök uramnak kegyes tekinteti eleiben terjeszteni az iszlai venerábilis ecclesiában hat esztendő alatt egyházi szolgálatban lévő s szenvedő életemet, melyben lévő síralmas panaszom sokszor hatott immár tiszteletes püspök uram szívére, de innen másuvá csak kicsin gyülekezetben való általtétetésemet is semmiképen nem nyerhettem és már esedező levelemmel bizonyára szégyellem tiszteletes püspök uramnak alkalmatlan lenni. És miért is terhelném, ha valamit csak kevés nyugodalmat és jót láthatnék ezen ecclesiában? Mert ha látnék, bizony más gyülekezetnek kívánásával terhelni tiszteletes püspök uramot illetlennek állitanám. De mivel bizonyára ehez hasonló és ilyen gondviselés nélkül való gyülekezet nincsen, méltán én szüntelen itten egyházi szolgálatban való állapotomat kesereghetem, amidőn életem táplálására minden gabona jövedelmem negyvenöt vékára ha mégyen; két kalangya zabbérem, minden tűzifámat és ecclesia jószága vagy parochialis jószág körül való kertet hat esztendő alatt hátamon kellett csinálnom és hordanom, mivel senki legkisebb figyelt sem vét reá, melyet soha többé nem cselekedni magamban elvégeztem. De miért írjam én többé az én gyüleke-

zetemnek csekélységét s magamnak is ebben lévő nyomorult életemet, holott ez felette igen tudva vagyok mindeneknél. Régi jövendölés ez: Lésztek e világnak seprei, de a sok között én vagyok az, aki azzá tétettetem az én állapotomban. Ezeket így szenvedvén, mit vétek én mind Istenem ellen akinek hittel köteleztem magamat papi hivatalomnak folytatására, de mit vétek az én tiszteletes főpapi fejedelmem ellen is, ha az egyházi szolgáltnak hivataljokon kívül kesereg lelkem kenyér és egyéb szükséges jók nélkül. Én a magam állapotját jobbra nem tehetem magamtól Melyre nézve, hogy ezek a reménytelen gonoszok én rajtam ne uralkodjanak, le borulván tiszteletes püspök uramnak kegyes tekinteti előtt, esedező s törekedő kéressel instálok: méltóztassék ily csekély és minden gondviselés nélkül való ecclesiából ily hosszas várakozásom után másuvá való általtettetésemet kegyesen munkálódní s már valaha várakozó s sokszor panaszló szomorú szívemet teljes örömmel megvigasztalni, mivel nincsen Istenem s tiszteletes püspök uramon kívül több sorsom megjobbítása felől reménységem. Mely esedező kéresemnek jó válaszát s tiszteletes püspök urunk kegyes és könyörülő szive által való teljesedését midőn alázatossággal és bizodalommal várom és óhajtóm, vagyok mind éltig és továbbra is maradok

Tiszteletes Püspök Úrnak

Signatum Iszló 1785. alázatos szolgája

Sz. Lászlói V. Miklós

Iszlóban unitarius predikator.

Czím: Reverendissimo ac clarissimo domino domino Stephano Lázár de Thorotzko Ecclesiarum Unitariarum in Transilvania dispersarum episcopo etc. Claudiopoli.